

Документ за разглеждане в заседание

B9-0166/2024

8.3.2024

ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ

за приключване на разисквания по изявление на заместник-председателя на Комисията/върховен представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност

съгласно член 132, параграф 2 от Правилника за дейността

относно по-тесни връзки между ЕС и Армения и необходимостта от мирно споразумение между Азербайджан и Армения
(2024/2580(RSP))

Натали Лоазо, Петрас Аушревичюс, Фабио Масимо Касталдо, Бернар Гета, Карен Мелкиор, Драгош Пъслару, Мария Сорая Родригес Рамос, Рамона Стругариу, Драгош Тудораке, Хилде Вотманс
от името на групата Renew

B9-0166/2024

Резолюция на Европейския парламент относно по-тесни връзки между ЕС и Армения и необходимостта от мирно споразумение между Азербайджан и Армения (2024/2580(RSP))

Европейският парламент,

- като взе предвид своите предходни резолюции относно Армения, Азербайджан и положението в Нагорни Карабах,
 - като взе предвид Споразумението за всеобхватно и засилено партньорство между Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия и техните държави членки, от една страна, и Република Армения, от друга страна¹, което влезе изцяло в сила на 1 март 2021 г.,
 - като взе предвид изявлението на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност от 21 септември 2023 г. относно събитията в Нагорни Карабах и изявлението на говорителя на Европейската служба за външна дейност от 29 септември 2023 г. относно разселването на хора от Нагорни Карабах,
 - като взе предвид изявлението на върховния представител от 4 октомври 2023 г. относно ратифицирането от страна на Армения на Римския статут на Международния наказателен съд,
 - като взе предвид съвместното изявление на президентската администрация на Република Азербайджан и кабинета на министър-председателя на Република Армения от 7 декември 2023 г.,
 - като взе предвид изявлението след срещата между президента на Азербайджан Алиев, министър-председателя на Армения Пашинян, президента на Франция Макрон и председателя на Европейския съвет Мишел в Прага на 6 октомври 2022 г.,
 - като взе предвид Устава на ООН, Заключителния акт от Хелзинки и Декларацията от Алма-Ата от 21 декември 1991 г.,
 - като взе предвид съвместния работен документ на службите от 9 февруари 2024 г., озаглавен „Доклад относно изпълнението на партньорството с Армения“ (SWD(2024)0041),
 - като взе предвид член 132, параграф 2 от своя Правилник за дейността,
- A. като има предвид, че Армения претърпя значителни политически промени през последните години, като правителството се ангажира както да гарантира функционирането на демократичните институции, така и да използва Споразумението за всеобхватно и засилено партньорство между ЕС и Армения

¹ ОВ L 23, 26.1.2018 г., стр. 4.

- (СВЗП) като модел за реформи с цел модернизиране на страната въпреки значителните предизвикателства;
- Б. като има предвид, че ЕС и Армения споделят взаимен интерес и са поели ангажимент за укрепване и задълбочаване на отношенията си въз основа на общи ценности;
 - В. като има предвид, че арменското правителство многократно е изразявало интерес към сближаване с ЕС; като има предвид, че в отговор Европейският съвет възложи на заместник-председателя на Комисията/върховен представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност и Комисията да проучат начини за укрепване на всички аспекти на отношенията между ЕС и Армения;
 - Г. като има предвид, че Съветът за партньорство между ЕС и Армения заседава за пети път на 13 февруари 2024 г. и договори нова програма за партньорство между ЕС и Армения, която установява по-амбициозни съвместни приоритети за сътрудничество във всички области;
 - Д. като има предвид, че наскоро публикуваният доклад относно изпълнението на партньорството очертава напредъка, постигнат от Армения в прилагането на СВЗП, включително по отношение на съдебната реформа, борбата с корупцията, създаването на министерство на вътрешните работи и реформата на полицейската служба в Армения, с подкрепата на ЕС;
 - Е. като има предвид, че ЕС продължава да бъде основният партньор за реформи и най-големият донор на помощ в Армения;
 - Ж. като има предвид, че Армения постига добри резултати в рамките на икономическия и инвестиционен план за Източното партньорство, като вече са мобилизирани инвестиции в размер на близо 500 милиона евро в сектори, вариращи от подкрепата за малките и средните предприятия до образованието;
 - З. като има предвид, че през септември 2023 г., след 9 месеца незаконна блокада, Азербайджан насилствено превзе територията на Нагорни Карабах, което доведе до принудителното разселване на 100 000 арменци, които избягаха в Армения; като има предвид, че ЕС предостави хуманитарна помощ на разселените лица от Нагорни Карабах и наскоро обяви допълнителни 5,5 милиона евро хуманитарна помощ; като има предвид, че самопровъзгласилата се Република Арцах престана да съществува на 1 януари 2024 г., след като нейното разпускане беше договорено от нейните органи чрез принуда;
 - И. като има предвид, че Азербайджан все още държи в затвора редица арменски войници и цивилни лица, включително членове на правителството на бившата самопровъзгласила се Република Арцах; като има предвид, че има доказателства, че Азербайджан унищожават арменското културно наследство и осквернява арменските гробища в Нагорни Карабах;

- Й. като има предвид, че арменците от Нагорни Карабах загубиха своите имоти и вещи, докато бягаха от военната офанзива на Азербайджан, и оттогава не са успели да ги възстановят;
- К. като има предвид, че през февруари 2023 г. ЕС разположи своята мисия в Армения (EUMA) с мандат до февруари 2025 г.; като има предвид, че тази мисия е натоварена по-специално със задачата да наблюдава събитията на границата между Армения и Азербайджан, но може да прави това само от арменска страна, тъй като Азербайджан отказа разполагането на мисията на своята територия, въпреки че EUMA е с изключително граждански характер и персоналът ѝ е невъоръжен; като има предвид, че EUMA е обект на дезинформация от страна на азербайджанските органи и контролираните от правителството медии; като има предвид, че през декември 2023 г. Съветът по външни работи на ЕС се споразумя да увеличи присъствието на EUMA на място от 138 на 209 служители;
- Л. като има предвид, че Армения и Азербайджан започнаха преговори за мирен договор между двете държави, нормализиране на отношенията си и определяне на границите както преди, така и след превземането с военна сила на Нагорни Карабах от Азербайджан, което беше в нарушение на принципите от Мадрид за признаване на териториалната цялост от 2009 г., зачитане на самоопределението и отказ от използването на сила; като има предвид, че като жест на добра воля Армения не се противопостави на организирането на COP29 в Баку;
- М. като има предвид, че на 17 февруари 2024 г. в Мюнхен се проведе среща между президента на Азербайджан Алиев и арменския министър-председател Пашинян, организирана от германския канцлер Шолц, която доведе до насрочването на допълнителни стъпки в мирните преговори;
- Н. като има предвид обаче, че двете страни все още не са постигнали мирно споразумение и нямат съгласие по редица въпроси, включително отварянето на транспортните връзки и определянето и обозначаването на границите; като има предвид, че Азербайджан изисква коридор през Армения, свързващ континентален Азербайджан с неговия ексклав Нахичеван, който да бъде контролиран от руски гранични войски без арменски митнически или гранични проверки, пренебрегвайки по този начин суверенитета на Армения; като има предвид, че предложението от Армения „Кръстопът на мира“ включва връзки между континентален Азербайджан и Нахичеван с арменски гранични и митнически проверки;
- О. като има предвид, че междуременно положението със сигурността продължава да бъде напрегнато, както е видно от инцидента от 13 февруари 2024 г., при който четирима арменски войници бяха убити, а един беше ранен от азербайджански огън в южната арменска провинция Сюник; като има предвид, че на 15 февруари 2024 г. арменският министър-председател Пашинян заяви, че има причина за загриженост във връзка с планираните военни действия на Азербайджан, които целят да ескалират конфликта и рискуват да доведат до истинска война;
- П. като има предвид, че азербайджанското ръководство продължава да прави иредентистки изявления по отношение на суверенната територия на Армения;

като има предвид, че на няколко пъти от май 2021 г. насам азербайджанската армия е окупирала различни части от суверенната територия на Армения, които достигат 170 кв. км, в нарушение на поетите по-рано ангажменти и въпреки текущите мирни преговори; като има предвид, че тя отказва да се оттегли, използвайки като претекст липсата на обозначаване на границите;

- P. като има предвид, че усилията за дестабилизация, идващи от Русия и насочени към Армения, са в ход от няколко години; като има предвид, че арменското правителство предприе смели стъпки, като например замразяването на участието на Армения в Организацията на Договора за колективна сигурност и присъединяването към Римския статут на Международния наказателен съд; като има предвид, че много арменци участваха в демонстрации в памет на Алексей Навални в Ереван;
 - C. като има предвид, че Франция реши да увеличи подкрепата си за Армения, като предостави военна помощ, за да помогне на страната да реформира армията си и да възпре нови военни актове на агресия срещу международно признатата ѝ територия;
 - T. като има предвид, че Армения многократно е отправяла молба към ЕС да я включи сред бенефициерите на Европейския механизъм за подкрепа на мира;
 - У. като има предвид, че ЕС е поел ангажмент да насърчава сигурността, стабилността, мира и просперитета в региона на Южен Кавказ в полза на всички хора, които живеят там;
1. горещо приветства и насърчава новата динамика в отношенията между ЕС и Армения; призовава за устойчивото изпълнение на наскоро договорената програма за партньорство между ЕС и Армения, като подчертава необходимостта от активно преследване и постигане на амбициозните съвместни приоритети за сътрудничество; счита, че солидното партньорство между ЕС и Армения е логичен резултат от избора на Армения в полза на демокрацията, принципите на правовата държава, борбата с корупцията и зачитането на основания на правила международен ред;
 2. приветства ангажмента на Армения за прилагане на СВЗП и постигнатия от нея напредък в изпълнението на пътната карта на споразумението; приветства факта, че арменското правителство признава това споразумение като стратегически модел за ключови реформи в Армения; приветства Армения за значителните реформи и процеса на демократизация, предприет през последните години, което я прави лидер в демокрацията и борбата с корупцията в региона; призовава Съвета за партньорство между ЕС и Армения да продължи да работи в тясно сътрудничество за постигането на напредък в текущите и бъдещите реформи в Армения;
 3. подкрепя Армения в продължаващите ѝ усилия за осъществяване на реформите и укрепване на демокрацията, принципите на правовата държава и доброто управление; призовава Армения да продължи сътрудничеството си с ЕС в това отношение и призовава ЕС да увеличи подкрепата си в тези области, по-специално техническата помощ и обмена на експертен опит; насърчава активното

участие на Армения в политиката за Източното партньорство като средство за насърчаване на добросъседските отношения в Южен Кавказ;

4. оценява подкрепата, изразена от Армения по отношение на страните – кандидатки за членство в ЕС, като Украйна, Република Молдова и Грузия; счита, че ако Армения продължи по пътя си към устойчиви реформи за укрепване на демокрацията и принципите на правовата държава, това би могло да постави началото на фаза на трансформация в отношенията между ЕС и Армения, стига Армения да прояви интерес;
5. призовава ЕС и неговите държави членки да признаят напредъка, постигнат от Армения през последните години в изпълнението на споразуменията за облекчаване на визовия режим и за обратно приемане, както и в започването на диалог за либерализиране на визовия режим с Армения с цел подкрепа на междуличностните контакти и засилване на двустранните връзки;
6. отбелязва, че през последните 10 години обемът на двустранната търговия между Армения и ЕС се увеличава; насърчава Армения, ЕС и неговите държави членки, както и европейските дружества и инвеститори, да предприемат необходимите стъпки за по-нататъшно укрепване на икономическите и търговските отношения; приветства успеха на икономическия и инвестиционен план и насърчава ЕС и Армения да продължат да привличат публични и частни инвестиции за насърчаване на устойчивото развитие в Армения;
7. подчертава важната роля на гражданското общество в оформянето и изпълнението на ключови реформи; призовава арменското правителство да засили още повече сътрудничеството си с организациите на гражданското общество; призовава делегацията на ЕС в Армения и представителите на държавите членки в Армения да увеличат подкрепата си за работата на гражданското общество и на защитниците на правата на човека;
8. изразява загриженост относно непрекъснатата руска намеса, включително кампаниите за дезинформация в Армения, насочени срещу арменските органи и ЕС и неговите държави членки; призовава ЕС и неговите държави членки да работят заедно с арменските органи за борба с външната злонамерена намеса, включително дезинформацията;
9. приветства работата на гражданската мисия на ЕС в Армения; приветства готовността на Армения да улесни мисията на своята територия; отбелязва непрекъснатия отказ на Азербайджан да приеме присъствието на мисията на ЕС от своята страна на границата и постоянните кампании за оклеветяване, провеждани от Азербайджан срещу EUMA; изразява съжаление относно факта, че разположените в Армения руски гранични служители попречиха на EUMA да достигне село Неркин Ханд, където неотдавна бяха убити четирима арменски войници; призовава ЕС и неговите държави членки да засилят още повече мандата на EUMA, да увеличат размера ѝ и да удължат срока ѝ на действие;
10. осъжда подстрекателската реторика, използвана от азербайджански длъжностни лица срещу ЕС, неговите държави членки, EUMA и арменските органи; очаква в такива случаи ЕС и неговите държави членки да призоват посланиците на

Азербайджан, чиито редовни изявления не могат да се считат за приемливо дипломатическо поведение; остро осъжда неотдавнашните опити на Азербайджан да се намесва в националната политика на някои държави – членки на ЕС;

11. призовава ЕС да отговори положително на искането на Армения за подкрепа чрез Европейския механизъм за подкрепа на мира и да предостави подкрепа на арменските военни сили; приветства предприетите от Франция действия за предоставяне на отбранителна военна подкрепа на Армения и настоятелно призовава държавите членки да обмислят подобни инициативи;
12. призовава ЕС и неговите държави членки да увеличат значително своята хуманитарна и финансова помощ за Армения, която приема десетки хиляди бежанци от Нагорни Карабах; приветства допълнителните 5,5 милиона евро хуманитарна помощ, предоставена от ЕС; отново призовава ЕС да помогне за създаването и финансирането на стипендии за ученици и студенти, които са пристигнали от Нагорни Карабах;
13. насърчава Армения и Азербайджан да предприемат по-нататъшни конструктивни стъпки в преговорите си и да подпишат възможно най-скоро всеобхватен мирен договор, основан на признаването на суверенитета, териториалната цялост и неизползването на сила; насърчава и подкрепя по-нататъшния напредък в дейностите на комисиите за определяне на границите на Азербайджан и Армения с цел приключване на процеса на определяне на границите; призовава двете страни да работят заедно за завършване на процеса на разминиране;
14. отново изразява подкрепа за суверенитета и териториалната цялост както на Азербайджан, така и на Армения; отново отправя искането си за изтегляне на войските на Азербайджан от цялата суверенна територия на Армения; отхвърля и изразява дълбоката си загриженост във връзка с иредентистките и подстрекателски изявления на азербайджански държавни служители, които заплашват териториалната цялост и суверенитета на Армения; призовава Азербайджан да потвърди отново категоричния си ангажимент към териториалната цялост на Армения;
15. счита, че ако Азербайджан се въздържа от освобождаване на арменска територия или предприема допълнителни военни действия срещу Армения, ЕС следва незабавно да приеме целенасочени санкции срещу лицата, вземащи решения в Азербайджан, включително забрани за издаване на визи, замразяване на активи и преразглеждане на вноса на газ от Азербайджан;
16. призовава Турция, Пакистан и други съюзници на Азербайджан да се въздържат от подклаждане на войнственото поведение на Баку и да упражняват своето влияние в полза на бързото приключване на мирните преговори;
17. изразява категорично несъгласие с тона на някои неотдавнашни изявления на лидерите на Комисията и на Европейския съвет, които поздравяват президента на Азербайджан Алиев за преизбирането му, без да споменават липсата на демокрация в Азербайджан, и които подвеждащо окачествяват Азербайджан като надежден партньор; потвърждава, че тези изявления не отразяват позицията на

Европейския съюз и никога не е трябвало да бъдат правени с оглед на извършеното от Азербайджан етническо прочистване в Нагорни Карабах;

18. призовава Азербайджан да освободи и да се ангажира с широка амнистия за всички жители на Нагорни Карабах, арестувани от 19 септември 2023 г. насам, включително бившите длъжностни лица от региона и всички останали, които са били арестувани преди и след 19 септември 2023 г., както и за всички други арменски военнопленници;
19. изразява дълбока загриженост за опазването на културното, религиозното и историческото наследство в Нагорни Карабах след масовото изселване на арменците от Нагорни Карабах; настоятелно призовава Азербайджан да се въздържа от по-нататъшно унищожаване или промяна на произхода на културното, религиозното или историческото наследство в региона и вместо това да се стреми да опазва, защитава и насърчава това богато многообразие в съответствие със стандартите на ЮНЕСКО, определението на Международния съд от 7 декември 2021 г. и международните ангажименти на Азербайджан; настоятелно призовава ЮНЕСКО да предприеме незабавни действия за опазване и защита на изложеното на риск арменско културно наследство в Нагорни Карабах; призовава за засилване на сътрудничеството между Армения и ЕС по отношение на мониторинга на системното унищожаване на арменското културно наследство (църкви, манастири, гробища, паметници, дворци и др.) от Азербайджан, най-вече чрез участието на Сателитния център на ЕС;
20. възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция на Съвета, на Комисията, на заместник-председателя на Комисията/върховен представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, на правителствата и парламентите на държавите членки, на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа, на Съвета на Европа и на президентите, правителствата и парламентите на Армения и Азербайджан.